

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu Ülke Programı Eylem Planı (2006-2010)

26 Mart 2007 PAZARTESİ

Resmî Gazete

Sayı : 26474

MİLLETLERARASI ANDLAŞMA

Karar Sayısı : 2007/11817

23 Ağustos 2006 tarihinde Ankara'da imzalanan ekli "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu Ülke Programı Eylem Planı (2006-2010)"nın onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 19/2/2007 tarihli ve HUMŞ/206 sayılı yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanununun 3 üncü ve 5 inci maddelerine göre, Bakanlar Kurulu'nca 5/3/2007 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Ahmet Necdet SEZER
CUMHURBAŞKANI

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

A. GÜL
Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.

A. ŞENER
Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

M. A. ŞAHİN
Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

B. ATALAY
Devlet Bakanı

A. BABACAN
Devlet Bakanı

M. AYDIN
Devlet Bakanı

N. ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı

K. TÜZMEN
Devlet Bakanı

C. ÇİÇEK
Adalet Bakanı

M. V. GÖNÜL
Milli Savunma Bakanı

A. AKSU
İçişleri Bakanı

K. UNAKITAN
Maliye Bakanı

H. ÇELİK
Milli Eğitim Bakanı

F. N. ÖZAK
Bayındırlık ve İskan Bakanı

R. AKDAĞ
Sağlık Bakanı

B. YILDIRIM
Ulaştırma Bakanı

M. M. EKER
Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. BAŞESGİOĞLU
Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

A. COŞKUN
Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. H. GÜLER
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

A. KOÇ
Kültür ve Turizm Bakanı

O. PEPE
Çevre ve Orman Bakanı

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE BİRLEŞMİŞ MİLLETLER
ÇOCUKLARA YARDIM FONU ÜLKE
PROGRAMI EYLEM PLANI
(2006-2010)**

TÜRKİYE ÜLKE PROGRAMI VE EYLEM PLANI, 2006 – 2010

ÇERÇEVE:

- *Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin yaşama geçirilmesi konusundaki anlaşma ve işbirliğini geliştirmeyi amaçlayan,*
- *Bir önceki İşbirliği Programı kapsamında edinilen deneyim ve sağlanan ilerlemeleri temel alan,*
- *1 Ocak 2006 tarihinden başlayarak 31 Aralık 2010 tarihine kadar devam edecek olan yeni bir işbirliği dönemine adım atan ve*
- *Üstlenilen sorumlulukların dostane işbirliği ruhu içinde yerine getirileceğini beyan eden taraflar*

Aşağıdaki hususlar üzerinde anlaşmaya varmışlardır:

Bölüm I: İlişkinin Temeli

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile UNICEF arasında 10 Mart 1954 tarihinde imzalanan Temel İşbirliği Anlaşması (TİA), Hükümet ile UNICEF arasındaki ilişkinin zeminini oluşturmaktadır. 2006-2010 dönemini kapsayan bu Ülke Programı Eylem Planı (ÜPEP), söz konusu Temel İşbirliği Anlaşması (TİA) çerçevesinde yorumlanmalı ve uygulanmalıdır (bu belgede yer alan programlar ve projeler üzerinde Hükümet ve UNICEF arasında anlaşma sağlanmıştır).

Bölüm II: Türkiye'de Çocukların ve Kadınların Durumu

1. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin son dönemdeki başlıca önceliğini, siyasal ve ekonomik istikrarın korunması ile Avrupa Birliği'ne (AB) giriş sürecinin hazırlıkları oluşturmaktadır. Türkiye, 2004 yılı Aralık ayında, üyelik görüşmelerinin başlaması için Ekim 2005 olarak kesin bir tarih almıştır. Siyasal, ekonomik, toplumsal ve kurumsal değişimler açısından ortaya çıkan elverişli ortamın, ülkede çocuklar ve gençler için kalıcı düzenlemeler yapma ve toplumsal eşitsizlikleri azaltma yönündeki çabaları daha da teşvik etmesi ve hızlandırması beklenmektedir.

2. 2002 yılından bu yana sağlanan etkileyici ekonomik büyümeye karşın, nüfusun büyük bir kesiminin bu gelişmeden henüz yararlanamadığı görülmekte; Avrupa Birliği'ne (AB) giriş sürecindeki ülkeler için geçerli günde 4 dolar kazanç eşiği uygulandığında, Türkiye nüfusunun yüzde 23,75'nin (2003) yoksulluk içinde olduğu tahmin edilmektedir. İşsizlik, özellikle genç nüfus için önemli bir sorun olmaya devam etmektedir.

3. 2003 yılı Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA), çocuk ölümlerinin üçte iki oranında azaltılması yolundaki Binyıl Kalkınma Hedefleri (BKH) doğrultusunda önemli bir yol alındığını göstermektedir. 1998 ile 2003 yılları arasında 5 yaş altı ölüm hızı (5 YAÖH) 1000 canlı doğumda 52'den 37'ye düşmüş, bebek ölüm hızı (BÖH) da 1000 canlı doğumda 43'ten 29'a inmiştir. Bununla birlikte, sözü edilen göstergelerde gerek bölgeler arasında, gerekse kentsel ve kırsal yerleşimler arasında büyük farklılıklar görülmektedir. Örneğin, 5 yaş altı ölüm hızı (5 YAÖH) ülkenin batısında 30 dolaylarında iken doğusunda 49'a çıkmaktadır. Kırsal ve kentsel yerleşimler arasında da benzer bir farklılık görülmektedir. Toplam doğurganlık hızı ülkenin tümü için yüzde 2.2 iken, bu oran ülkenin batısında 1.9, doğusunda ise 3.7'dir.

4. Nüfusun yoksulluk içinde yaşayan yüzde 23.75'lük- bölümü ayrıca, kadınlar arası okuma-yazma oranının düşük olması, erken yaşta evlilik, yüksek doğurganlık, hizmetlere sınırlı erişim, çocuk işçiliği ve geçimlik tarım veya kentlerdeki düşük ücretli işlerde çalışma gibi olgular dahil olmak üzere sosyal açıdan dezavantajlı çeşitli durumlardan etkilenmektedir. Bu etkilenmelerle karşı karşıya olan bu aileler, genellikle ülkenin sosyo- ekonomik olarak az gelişmiş yerleşim yerlerinde, büyük kentleri kuşatan ve kırsal alanlardan göç alan gecekondu yerleşimlerinde yoğunlaşmaktadır.

5. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA), bir çocuğun hayatta kalma şansının annesinin eğitim düzeyiyle yakından ilişkili olduğunu teyit etmektedir. Anneleri hiç okula gitmemiş veya ilköğretimi bitirmemiş çocuklar arasında bebek ölüm hızı (BÖH), anneleri lise veya yüksek okul mezunu çocuklara göre üç kat daha fazladır. Araştırma, ayrıca, çocuk ölümlerini azaltan başlıca etmenler arasında daha düşük doğurganlık oranlarına, doğumlar arasında daha uzun zaman aralığı olmasına ve doğum öncesi bakım hizmetlerine daha fazla erişim imkanlarına dikkat çekmektedir. 12-23 aylık çocuklar arasında tam bağışıklananların oranı 1998 yılında yüzde 45.7 iken 2003 yılında yüzde 54.2'ye çıkmıştır. 2002-2010 yıllarını kapsayan Kızamık Eliminasyon Programı başlatılmış ve bu kapsamda 2005 Haziran ayı itibarı ile yaklaşık 18.000.000 9 ay-14 yaş grubu çocuk aşılanmıştır. Ülke, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından ortaya konulan bütün antijenler için hedeflenen yüzde 90'lık oranın gerisindedir. Bu arada, bölgesel dengesizlikler de söz konusudur: Tam bağışıklama oranı doğuda yüzde 35 iken batıda yüzde 63.5'tir. Aşı kartı olan çocuk oranı 1998 yılında yüzde 38.5 iken 2003 yılında yüzde 53.7'ye çıkmıştır. Aşılamalarla ilgili bilgiler halen büyük ölçüde aileden alınan bilgilere dayanmaktadır.

6. 2003 yılı ortalarında toplumsal cinsiyet bazında eğitimle ilgili olarak yapılan Eğitimde Toplumsal Cinsiyet Analizi'ne göre, ilköğretim brüt okullulaşma oranlarında iki cinsiyet arasında yüzde 5,8'lik bir açık bulunmaktadır. Orta öğretimde ise bu açık yüzde 17'dir. İlk ve orta öğretimdeki kız ve erkek okullulaşma oranları arasındaki fark yeterli sayıda okul olmaması, yoksulluk ve cinsiyetler eşitsizliğini artıran önyargılar gibi çeşitli etmenlerden

kaynaklanırken, okul öncesi eğitime erişimin sınırlılığı en başta bu alana az yatırım yapılmasına ve okul öncesi eğitimin yararları konusundaki bilinç ve duyarlılık eksikliğine bağlıdır. Hükümetin eğitim alanındaki kararlılığı, eğitime ayrılan bütçe paylarının artırılmasında ortaya çıkmaktadır;

7. Sokakta yaşayan ve/veya çalışan ve Çocuk ve Gençlik Merkezleri tarafından ulaşılan çocuk sayısı 42.000'dir. "Korunmaya muhtaç kararı alındıktan sonra kurumlara yerleştirilen çocuk sayısı ise 18.000'dir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 1999 Çocuk İşçiliği Araştırması'na göre 6-17 yaş grubunda yer alan 1.6 milyon çocuk ekonomik olarak faal durumdadır. Kanunla ihtilaf halinde olan çocuklar söz konusu olduğunda ise, 2003 yılında, ilgili yargı süreci için geçen süre 433 gün olup, bu süre yetişkinlerle ilgili davalarda geçen sürenin (241 gün) yaklaşık iki katıdır. Ancak, bu alanda çocuklar için birtakım koruyucu önlemler de getirilmiştir.

8. Kaydedilen önemli ilerlemelere karşın, başta en güç durumdakiler olmak üzere çocuklar için sağlanan koruyucu ortamlar henüz yetersizdir. Ortada sistemli bir izleme olmamasına karşın, mevcut araştırmalar ve özel bilgiler, çocuk istismarının, ihmalinin ve ana-baba bakımından yoksunluğun yaygınlaşmakta olduğunu göstermektedir. Ortak Ülke Değerlendirmesi (OÜD), bunun belli başlı nedenleri olarak toplumsal tutumlara, geleneksel uygulamalara ve düşük eğitim düzeyine işaret etmektedir. Sonuçta, kurumsal tepkinin zayıflığı, önleyici önlemler ile politikaların yokluğunda ve yasaların gereğince uygulanmamasında yansıma bulmaktadır.

9. 2002'den 2004'e kadar gerçekleştirilen bir dizi yasal reformla birlikte aile hukuku, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS) ve Kadına Karşı Her Tür Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nde (CEDAW) yer alan standartlara daha uygun hale getirilmiştir. Ayrıca Türkiye, BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesi'ne bireysel başvuruda bulunma yolunu açan ve dünyanın pek çok ülkesinin halen taraf olmadığı BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi'nin Ek Protokolü'ne 2002 yılında taraf olmuştur. Türkiye ayrıca işkenceye karşı sıfır tolerans politikasını açıklamış ve ifade özgürlüğü üzerindeki sınırlamaları kaldırmıştır. Yeni Ceza Yasası, Çocuk Hakları Komitesi tarafından dile getirilen sonuç gözlemlerinden bir bölümünün ele alınması için gerekli zemini sağlamıştır. Bunların arasında hürriyeti bağlayıcı uygulamalara alternatif oluşturacak bir gözetim sistemi ve cezai ehliyet yaşının 11'den 12'ye çıkarılması da yer almaktadır. Çocuklar için yapılacak ceza indirimleri artırılmış, çocuk kurbanlar için özel düzenlemeler getirilmiş, yargı süreçlerini hızlandıracak biçimde çocuk mahkemeleri sayısı artırılmış ve sivil toplum çocuklara yönelik koruyucu girişimlerine imkan tanınmıştır. İlk kez 2005 yılında bir Çocuk Koruma Yasası benimsenmiştir. Yeni aile hukukunda ise çocuk haklarının korunmasına yönelik bir dizi değişiklik sağlanmıştır. Örneğin, hem kızların hem de erkeklerin yasal evlenme yaşı 18'e çıkarılmış, resmi nikah dışı dünyaya gelen çocuklara diğerleriyle aynı haklar tanınmıştır. Türkiye ayrıca Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS) çerçevesindeki Ek Protokol'lere taraf durumdadır. Kadının sosyal, siyasi ve ekonomik yaşama katılımı halen istenilen düzeyde olmamakla birlikte, Medeni Kanunda yapılan değişikliklerle kadınlara yönelik olumlu gelişmeler sağlanmıştır. Bununla birlikte, bazı kesimlerdeki toplumsal yaklaşımlar, kadının statüsünün geliştirilmesi önünde bir engel teşkil etmeye devam etmektedir.

10. Bildirilen HIV/AIDS vaka sayısının 1.802 olması bu tehdidin Türkiye açısından görece zayıf olduğunu göstermektedir. Ancak, bu konuda yeterli tarama ve vaka bildirimini olmadığından, potansiyel riskin hiçbir zaman küçümsenmemesi, özellikle güç durumdaki gruplar söz konusu olduğunda gerçek sayının bunun çok üzerinde olabileceğinin unutulmaması gerekir. Enfeksiyonlu kişilerin yüzde 62'si erkektir, ancak bu konuda cinsiyet dağılımı değişmektedir. 15-19 yaş grubunda HIV enfeksiyonu olan kişilerin yüzde 63'ünü genç kızlar ve kadınlar oluşturmaktadır. Anneden çocuğa virüs geçmesi, bütün vakalar arasında yüzde 1.7'lik bir paya sahiptir. Ortak Ülke Değerlendirilmesi'nde (OÜD) bildirildiğine göre, Türkiye'de gençler okul müfredatlarında yer almadığı gibi ana-babaların da ele almadıkları "yaşam becerileri" konusunda genellikle bilgisiz durumdadırlar. Sonuçta, gençler, uyuturucularla HIV/AIDS'in ortaya koyduğu tehlikelere karşı yeterince donanımlı değildir.

11. Türkiye halihazırda önemli bir siyasi, hukuksal ve kurumsal reformlar sürecinden geçmektedir. Bu ortamda, çocuklar adına önemli kazanımlar sağlama, bu arada toplumsal cinsiyet ve bölgelerarası fark karşısında daha ileri adımlar atma bakımından benzersiz fırsatlar ortaya çıkmaktadır. Hükümet, yasal reformların bir parçası olarak çocuk haklarını yeniden ele almakta, ülkedeki yasal düzenlemelerin Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS) dahil bütün uluslararası anlaşmalara uygunluğunu incelemektedir.

BÖLÜM III: Geçmişteki İşbirliği ve Edinilen Dersler

Elde Edilen Başlıca Sonuçlar

12. Önceki işbirliği programı, yenidoğan ölüm hızının yüksek olduğu illerde sağlık personelinin yeni doğan canlandırma (resuscitation) kapasitesinin artırılması sayesinde 5 yaş altı ölüm hızı (5 YAÖH) ve bebek ölüm hızında (BÖH) çarpıcı bir azalma sağlanmasına katkıda bulunmuştur. "Bebek Dostu Hastane Girişimi"nin (BDHG) hastanelerde gerçekleşen bütün doğumların yüzde 70'ini kapsayacak biçimde genişlemesi ve yeni doğan bebeklerin anne sütüyle beslenerek enfeksiyonlara karşı korunması ölümlerdeki azalmaya katkıda bulunmuştur.

13. 2005 yılı boyunca da devam edecek olan Kız Çocukların Okullulaşmasına Destek Kampanyası, 2003 ve 2004 yıllarında okul dışı kız çocuk sayısının yaklaşık yüzde 15 azalmasında etkili olmuştur. Bu kampanya sayesinde erkek çocukların okullulaşmasında da önemli bir artış sağlanmıştır.

14. Ergen gelişimi alanında UNICEF, ergen sağlığı gereksinimlerinin mevcut merkezlerde ele alınmasına yönelik stratejiler geliştirmesinde Hükümete yardımcı olmuştur. Hükümet bu stratejileri 33 ilde uygulamayı planlamaktadır.

15. Çocuk koruma alanında, karar ve politika mercileri çocuk haklarına yönelik ağır ihlallerin araştırılmasına yönelmiştir. Elde edilen sonuçlar arasında, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS) doğrultusunda çocuk koruma yasalarının hazırlanması, sokaklarda yaşayan ve/veya çalışan çocuklara ilişkin meclis araştırması tavsiyelerinin 5 bakanlık tarafından içselleştirilmesi, çocuk korumaya ayrılan kaynaklardaki artış ve Türkiye'nin 44 ilinde Barolar bünyesinde oluşturulan Çocuk Hakları Komisyonları aracılığıyla çocuklara hukuksal hizmetler verilmesi yer almaktadır. Ayrıca, kanunla ihtilaf halindeki çocuklara, Çocuk Adaleti Sistemi çerçevesinde ücretsiz hukuk yardımı dahil alternatif ihtilaf çözüm mekanizmalarına erişim imkanları sağlanmıştır.

16. Ülkedeki 81 ilin hepsinde çocukların yaşam kalitesinin izlenmesine yönelik bir dizi gösterge benimsenmiştir. Bu da, çocuklar için yerel düzeydeki planlama ve kaynak tahsisinde iyileşmeler sağlamıştır. Bebek ölüm hızlarının en yüksek olduğu illerde yerel yetkililer yoksul ailelere mensup çocukların kaliteli temel hizmetlere erişimini iyileştirmek üzere daha çok kaynak ayırmaktadırlar.

17. Türkiye Cumhuriyeti 21 Haziran 2002'de Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Avrupa Bölgesi ile birlikte Polio'dan arındırılmış bölge olarak belgelendirilmiştir.

Edinilen Dersler

18. Bebek ve çocuk ölümlerinde son yıllarda meydana gelen azalmalar, TNSA'nin de ortaya koyduğu gibi, Lancet adlı tıp dergisinde yer alan çocuk yaşatma ile ilgili bir makaledeki bulguları doğrulamaktadır. Buna göre, düşük maliyetli ve etkisi yüksek müdahalelerin bir arada uygulanmasına tutarlı biçimde yatırım yapıldığında ve bu yolda kararlılık gösterildiğinde çocuk ölüm hızlarında azalma sağlanabilmektedir. Benimsenen strateji, daha yoksul ailelerin bulunduğu coğrafi alanlara hizmet götürülmesine dayanmaktadır. Somut yerel sorunlara göre uyarlanmış ve yerelleşmiş yaklaşımlar en fazla yararı sağlamaktadır. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA), annenin eğitim düzeyi ile çocuğun yaşama şansı arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermiştir. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) verileri üzerinde daha ayrıntılı analizler yapılacaktır. Bu analizlerden elde edilen sonuçların Türkiye'nin yanında başka ülkeler için de anlam taşınması olasıdır.

19. Kız çocukların eğitimi üzerine yapılan bir araştırma, kampanya yaklaşımının işe yarayabileceğini ve bir toplumsal harekete dönüşebileceğini öne çıkarmaktadır. Bu çerçevede, "*Haydi Kızlar Okula!*" projesi, başarılı bir kampanya örneği teşkil etmektedir. Kampanya uygulamaları sırasında, ilköğretim öğrencilerinin okula gitmeyen akranlarını belirleyerek okula yönlendirmeleri gibi yaratıcı uygulamalar ortaya çıkmıştır. Kampanyaya en üst siyasi kademelerden destek gelmiş, böylece kız çocukların eğitimi ulusal bir mesele haline gelmiştir. Konunun medya tarafından da yaygın biçimde ele alınması sonucunda toplumun bütün kesimlerinden duyarlı tepkiler alınmıştır. Kampanyanın etkisiyle yalnızca siyasi liderler değil, illerdeki ve köylerdeki resmi görevliler, din adamları, sivil toplum kuruluşlar ve yerel topluluklar da harekete geçmiştir. Hükümetin çocuklarını okula gönderen en yoksul durumdaki ailelere, kız çocuklar için daha yüksek olmak üzere aylık maddi yardımda bulunması da okullara kaydı artırmıştır.

Bölüm IV: Önerilen Program

20. 2006-2010 dönemi işbirliği programının amacı, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından belirlenen önceliklerle ilgili çalışmaların desteklenmesidir. Bu öncelikler, hizmetlerin ulaşılması zor çocuklara erişecek biçimde genişletilmesi, çocuklara yönelik korumanın artırılması, ergenlerin gerekli bilgi ve becerilerle donatılması, ilgili politikaların ve yasal düzenlemelerin yaşama geçirilmesi ve çocuklara ayrılan kaynakların artırılmasıdır.

21. Ülke programı, en başta koruma, eğitim ve erken çocukluk dönemi üzerine odaklanarak başlıca şu sonuçların elde edilmesine katkıda bulunacaktır: (a) ilköğretim düzeyi okullarda toplumsal cinsiyet eşitliğine ulaşılması ve bunun sürdürülmesi; (b) ilköğretim düzeyinde okul tamamlama oranlarının artırılması, okul terk oranlarının ise düşürülmesi; (c) 5 yaş altı ölüm hızının (5 YAÖH) 1000 canlı doğumda 25'in altına düşürülmesi; (d) kurumların ve kişilerin çocuk hakları ihlalleri karşısında sorumlu tutulabilmelerini sağlayacak standartların, kapasitelerin ve hukuki önlemlerin oluşturulması ve güçlendirilmesi ve başta kır ve kentlerdeki yoksul ailelere mensup olanlar olmak üzere çocuklar için koruyucu ortamların geliştirilmesi; ve (e) çocukların daha iyi gelişmesini ve korunmasını sağlayacak politikaların, yasaların ve izleme sistemlerinin geliştirilerek yaşama geçirilmesidir.

22. Bu amaçla, belirtilen şu stratejiler birlikte izlenecektir: (a) ülke ölçeğinde veri toplama ve analiz sistemlerinin, politikalar ve kurumsal değişikliklerde stratejik odak noktalarını belirleyecek biçimde güçlendirilmesi; (b) profesyoneller, yerel yetkililer, toplum liderleri ve sivil toplumda kapasite geliştirilmesi; (c) yerel ölçekteki planlamanın güçlendirilerek sağlık ve eğitim alanındaki yerel sorunlara yerel çözümler belirlenmesi ve bu yöndeki çalışmaların özendirilmesi; (d) başarılı olmuş toplumsal cinsiyete duyarlı ve çocuk dostu modellerin daha geniş ölçeklerde uygulanması; (e) medya dahil çeşitli kesimlerle ortaklıklar oluşturularak kaynakların çocuklar için harekete geçirilmesine yardımcı olunması.

23. Program bileşenlerinin ve stratejilerin kimi yönleri ülke ölçeğinde, kimileri de bölgesel ve yerel ölçeklerde uygulanacaktır. Program, insani kalkınma göstergelerinin düşük olduğu yöreler ve gerek kırsal gerekse kentsel yerleşimlerdeki düşük sosyo- ekonomik düzeydeki aileleri hedef alacaktır.

Ulusal Öncelikler ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Yardımları İle İlişkisi

24. Ülke programı, Türkiye'nin çocuklara yönelik Ulusal Eylem Planı'nda (UEP) ve Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda yer alan eğitim, sağlık ve koruma hedeflerinin gerçekleştirilmesine katkıda bulunacaktır. UEP 2010 ve 2015 yılları için Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS) doğrultusunda hedefler belirlemekte ve *Çocuklara Uygun bir Dünya* belgesinde belirlenen alanlar üzerinde odaklanmaktadır.

25. UNICEF programı, Birleşmiş Milletler Kalkınma Yardımları Çerçevesi (BMKYÇ) tarafından kapsanan her üç alana da katkıda bulunacaktır. Bunlar (a) yerel ve merkezi düzeylerde demokratik ve çevresel yönetim için gerekli bireysel ve kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi; (b) yoksulluğun ve eşitsizliklerin azaltılmasına yönelik sosyal ve ekonomik politikalarla birlikte, güç durumdaki kesimlere yönelik kaliteli temel sosyal hizmetler; ve (c) kadınlar, çocuklar ve gençler için daha koruyucu ortamların sağlanması.

Uluslararası Önceliklerle İlişki

26. Ülke programının, Binyıl Kalkınma Hedefleri, *Çocuklara Uygun Bir Dünya*, UNICEF'in öncelikleri ve Avrupa Birliği üyelik sürecinde Türkiye'nin çalışmalarına olumlu katkılarda bulunabileceği açıktır. İlköğretimde toplumsal cinsiyet eşitliği sağlamaya yönelik çalışmalar Binyıl Kalkınma Hedeflerinden 3.hedefin; sağlıkla ilgili çalışmalar 4'üncü hedefin; HIV/AIDS'le ilgili çalışmalar 6'ncı hedefin; çocuk koruma alanındaki çalışmalar da Binyıl Bildirgesi'nin VI. Bölümünde yer alan güç durumdakilerin korunmasıyla ilgili hedeflerin gerçekleştirilmesine katkıda bulunacak ve ayrıca çocuk haklarına ilişkin reformlara destek sağlayacaktır. Program, Türkiye'nin Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye (ÇHS) ve Çocuk Hakları Komitesi'nin sonuç gözlemlerine uyum sağlamasına da katkıda bulunacaktır.

Program Bileşenleri

Program 1: Kaliteli Eğitim

27. Kız ve erkek çocukların ilköğretime erişimlerini artırma açısından önemli bir ilerleme sağlanmıştır. 2003 yılı Toplumsal Cinsiyet Değerlendirmesi 2003 yılındaki açığın % 7.8 olduğunu göstermiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'na göre o tarihten bu yana azalarak 2005 yılında % 5.8'e inmiştir. Ancak, ilköğretim zorunlu olmasına karşın, erkek ve kız çocukların ilköğretim düzeyi okullaşması arasında 2005 yılı itibarıyla 510.000'lik bir açık bulunmaktadır. Bunlar genellikle, ulaşım imkanları veya sınıf olmaması, yoksulluk ve geleneksel tutumlar nedeniyle okula gidemeyen veya başlayıp terk eden kız çocuklardır. Eğitimin kalitesi her yerde aynı değildir ve ayrıca hiç okula gitmemiş veya okulu terk etmiş ilköğretim çağındaki çocuklara yönelik esnek telafi eğitimi imkanları da çok sınırlıdır.

28. Bu programın ilk bileşeni, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), sivil toplum, Avrupa Birliği (AB) ve Dünya Bankası (WB) ile işbirliği halinde ilköğretim düzeyi okullaşmadaki toplumsal cinsiyet açığının kapatılmasına yönelik çabaları desteklemeye devam edecektir. Gerek hükümet gerekse özel sektör yeni sınıflar açılması için daha fazla kaynak ayırmaya teşvik edilecektir. Halen yürütülmekte olan kız çocukların eğitimi kampanyası, toplumsal cinsiyet açığının büyük olduğu illerde yerel yetkililer, sivil toplum kuruluşları (STK), yerel medya ve toplumla birlikte sürdürülerek ortaöğrenim çağındaki kız çocukları da kapsayacak biçimde genişletilecektir. Okula gitmeyen 10-14 yaşındaki çocukların en az yüzde 30'u temel yaşam becerileri telafi eğitimi programını tamamlayacaktır.

29. Programın ikinci bileşeni ilköğretimde kalite üzerine odaklanacak, ilköğretimdeki çocukların öğrenimlerini çocuk dostu ortamlarda sürdürmelerini sağlamak üzere hem düzenli hem de diğer kaynaklardan yararlanacaktır. Okulların çocuk dostu olma ölçütlerini oluşturan ve aktif öğrenme, okuma, temiz içme suyu sağlanması, ana-babaların ve çocukların katılımı ve şiddete sıfır tolerans gibi alanlarda standartlar getiren uygulamalar halihazırdaki pilot bölgelerin ötesinde kentsel alanlardaki (gecekondu, düşük sosyo kültürel düzeyde bireylerin yaşadığı yerler v.b.) ilköğretim okullarının en az yüzde 30'unda yaygınlaştırılacaktır. Bu standartlar, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ile birlikte öğretmenler, ana-babalar ve çocuklar tarafından geliştirilmiştir.

Program 2: Erken Çocukluk Bakımı ve Öğrenme

30. 5 yaş altı ölüm hızı (5 YAÖH) ve bebek ölüm hızı (BÖH) azalmıştır; ancak gerek bölgesel gerekse kırsal/kentsel farklılıklar sürmektedir. Malnütrisyon hala bir sorundur. Doğumu izleyen ilk 6 ay içinde yalnızca anne sütüyle besleme oranı düşük düzeyde, % 21 civarındadır. Bebek bekleyen çok sayıda kadın doğum öncesi ve sonrası bakım hizmetlerine erişememektedir. Özellikle yoksul kırsal ve kentsel alanlarda etkili çocuk yetiştirme ve okul öncesi eğitim programlarına erişim düşüktür.

31. Düzenli kaynaklardan yararlanacak olan programın ilk bileşeni, yeni sağlık reformları çerçevesinde küçük çocukların sağlığına odaklanmaktadır. Hükümet ve sivil toplum da dahil olmak üzere özel sektörle kurulacak ortaklıklar, yasal değişiklikler, kaynak seferberliği ve çocuk yaşatma alanındaki başarılı toplumsal cinsiyete duyarlı modellerin yaygınlaştırılması için gerekli girdileri ve stratejik odaklanmayı sağlayacaktır. Elde edilecek en önemli sonuçlardan birini de, 1 yaş altı tam aşılı çocuk oranının %90'a yükseltilmesi ve bunun sürdürülmesi oluşturacaktır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ile uyum içinde bir iletişim stratejisi geliştirilecek, uygulanacak ve izlenecektir. Hizmet sunanların kapasiteleri, genişletilmiş bağışıklama programı, emzirme danışmanlığı, mikronütriye yetersizlikleri ile doğum öncesi, yeni doğan ve doğum sonrası bakım alanlarındaki eğitimlerle güçlendirilecektir.

32. Az gelişmiş yörelerde bebek bekleyen kadınlar, doğum öncesi bakım kursları aracılığıyla gerekli bilgi ve becerilerle donatılacaklardır. Anne destek grupları, 6 aya kadar olan bebeklerin % 40'ının yalnızca anne sütüyle beslenmeleri hedefine ulaşılmasını sağlayacak şekilde yaygınlaştırılacaktır. 2003 yılı itibariyle bütün hanelerin % 70'i iyotlu tuz kullanmaktadır; bundan sonra ise, toplum seferberliği ve yasal düzenlemeler yoluyla tüm tuzların iyotlanması sağlanacak ve böylece iyot yetersizliği hastalıkları tümüyle ortadan kaldırılacaktır..

33. Programın ikinci bileşeni, başta Avrupa Birliği (AB) kaynakları olmak üzere diğer kaynakları kullanarak erken çocukluk gelişimi ve etkili çocuk yetiştirme konusu üzerinde yoğunlaşacaktır. Programın hedefi kentsel yerleşimlerde çocukların yüzde 30'unun okul öncesi eğitim görmelerini sağlamaktır. Kırsal alanlarda ise toplum temelli bir okul öncesi eğitim sistemi geliştirilecek, bu çerçevede yöredeki kadınlar eğitici olarak yetiştirileceklerdir. Ayrıca, özellikle yoksul kent mahallelerinde ve ücra kırsal yerleşimlerde ana-babaların ve çocuklara bakan kişilerin yüzde 30'u halk eğitim merkezlerinde ve diğer yerel kuruluşlarda çocuk büyütme ve yetiştirme konusunda eğitim görecektir ve böylece bu alanda yeterli uygulamaları yaşama geçirecek duruma gelecektir. Sağlık personelinin erken çocukluk gelişimi konusunda eğitilmesi ve eğitilmiş sağlık personeliyle de ebeveynlere ulaşılması bir diğer gerekliliktir. Ulusal düzeyde ise, ilgili bütçe ödenekleriyle birlikte okul öncesi eğitimle ilgili bir politika geliştirilip uygulanacaktır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Sağlık Bakanlığı (SB), yerel medya, üniversiteler ve özel sektör bu çerçevede erken dönem çocuk gelişimi ile ilgili uygun iletişim materyallerini ve araçlarını kullanacaklardır. İletişim araçlarının geliştirilmesinde özel sektörle işbirliği yapılacaktır.

Program 3: Çocukların ve Ergenlerin Korunması ve Katılımı

34. Ergenler dahil çocuklar, kendilerini şiddet, madde bağımlılığı ve HIV/AIDS gibi tehlikelerden koruyabilmeleri için gerekli bilgilere ve yaşam becerilerine sınırlı erişim imkanlarına sahiptirler. Giderek daha çok sayıda çocuk ve ergen, istismar ve ihmal vakalarıyla karşılaşmaktadır. Bu arada sokaklarda yaşayan ve çalışan çocuk sayısı da artmaktadır. Hükümet ve Meclis bunun giderek büyüyen bir sorun olduğunu kabul etmektedir ve konunun ele alınması için bir dizi tavsiyede bulunmuştur.

35. Bu programın ilk bileşeni, çocukların bakımına ve korunmasına yönelik sistemlerin iyileştirilmesini hedeflemektedir. Bileşen, mümkün olan durumlarda önleme üzerine odaklanmakta; özellikle kanunla ihtilaf halinde olan, sokakta yaşayan ve aile bakımından yoksun olan çocuklar bağlamında istismar ve ihmal olaylarını ele almaktadır. Bu çerçevede, aile aracılığı ile alternatif bakım ve koruma modelleri dahil olmak üzere koruyucu mekanizmalar geliştirilecektir. Kurumlara yerleştirilen ve koruyucu ailelere verilen çocuklar için aşgari bakım ve koruma standartları belirlenecektir. Çocuk adalet sisteminde yapılacak düzenlemelerle özgürlüğü kısıtlayıcı cezalara alternatif müeyyideler ortaya konulacaktır. Çocuk adaleti sistemi alanında ortaklaşa çalışılacak kesimler arasında Adalet Bakanlığı, Türkiye Barolar Birliği, çocuk haklarıyla ilgilenen yerel sivil toplum kuruluşları (STK) ve Avrupa Konseyi yer almaktadır. Başta zorbalık (sindirme) olmak üzere okullardaki şiddet sorunu, kitle iletişim araçları ve öğretmenler, ana-babalar ve çocuklara yönelik eğitim programları aracılığıyla ele alınacaktır. Ayrıca en az sekiz kentteki yerel eylem planları da desteklenecektir. Böylece, sokaklarda yaşayan ve/veya çalışan çocuklarla HIV/AIDS riskiyle karşı karşıya olanlar dahil güç durumdaki çocukları korumaya yönelik önlemler geliştirilecektir.

36. Programın ikinci bileşeni, en başta diğer kaynaklardan yararlanarak, ergen sağlığı, gelişimi ve katılımını hedefleyecektir. Uyuşturucu, sigara kullanımı ve şiddet dahil olmak üzere riskli davranışların ve zaafların daha iyi kavranması için veri toplama ve analiz çalışmaları gerçekleştirilecektir. UNICEF desteğinde Hükümet, Avrupa Birliği (AB), yerel sivil toplum kuruluşları (STK), medya ve ergen yaşlardaki çocuklarla oluşturulacak ortaklıklar aracılığıyla, HIV/AIDS ve madde bağımlılığı gibi sorunların da ele alındığı ülke ölçeğindeki yaşam becerileri eğitiminde ergen yaştakilere özgü politikalar geliştirilecektir. Akran eğitimi, ergenlere ve ailelere danışmanlık ve sevk gibi yollardan, özellikle kentlerin yoksul mahallelerinde yaşayan güç durumdaki ergenlere ve ailelerine ulaşılacaktır.

Program 4: Savunu, Bilgilendirme ve Sosyal Politika

37. Çocuklara yönelik programların ve politikaların sağlam bir zemine oturtulabilmesi için sistematik veri toplama ve analiz çalışmalarına gerek vardır. Politikaları belirleyen ve karar yetkisine sahip olanlar, hizmet sunanlar,

çocukların bakımını üstlenen ve çocuklar arasında çocuk hakları konusunda bilinç ve duyarlılık oluşturulması, bu kesimlerin ilgili politikaların tartışıldığı ortamlarda daha etkin biçimde yer almalarını sağlayacaktır. Önümüzdeki yıllarda başlıca görevlerden biri de, ülkede çocuklarla ilgili mevzuatın Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS) ve diğer uluslararası belgelerle uyumlu hale getirilmesi amacıyla başlatılan çalışmaların sürdürülmesi olacaktır.

38. Programın ilk bileşeni olan “sosyal politikalar ve çocuk hakları konusunda duyarlılık ve izleme”, hem düzenli hem de diğer kaynakları kullanarak, veri toplama ve analiz, çocuklarla kadınların haklarına ilişkin tanıtım-savunu ve bilgilendirme gibi konularda kurumsal kapasitenin geliştirilmesini hedefleyecektir. Eyleme dönük araştırmalardan elde edilen bulgular, daha yerinde politikalar geliştirilmesinde, yasal düzenlemeler ve kurumlarda gerekli değişikliklerin sağlanmasında kullanılacaktır. Örneğin çocuk ombudsmanlığı türünden bir şikayet mekanizmasının oluşturulması için adımlar atılacaktır. Çocuklarla ilgili bütün yasal düzenlemeleri bir araya toplayan yeni bir yasa hazırlanmasında Adalet Bakanlığı desteklenecektir. Parlamenterler, Çocuk Dostu Medya Ağı ve çocukların kendileri çocuk haklarını izlemeye ve çocuk yasasının uygulanmasını takibe özendirilecektir. Bu alanlarda bir kitle iletişim kampanyası başlatılacak ve sivil toplum kuruluşları çocuk haklarıyla ilgili konularda bilinç ve duyarlılık geliştirmek üzere harekete geçirilecektir.

39. Programın ikinci bileşenini oluşturan “çocuklar için sosyal yatırım” birbiriyle ilişkili iki hamleye dayanmaktadır. Bunlardan ilki, kurulması planlanan Meclis Çocuk Komisyonu ile birlikte gerçekleştirilecek çalışmalar aracılığıyla, parlamento üyelerinin, somut kanıtlara dayalı bilgilere dayanarak çocukları etkileyen önemli meselelerde daha fazla rol almalarını sağlamaya yöneliktir. İkincisinde ise, il valiliği koordinasyonunda sekiz belediye ile birlikte çalışılarak, bu belediyelerin çocuklarla ilgili planları izleme ve gerektiğinde düzeltici müdahalelerde bulunma kapasitesini ve araçlarını geliştirecektir. Çocukların asgari temel gereksinimlerinin izlenmesi amacıyla İçişleri Bakanlığı ile birlikte geliştirilen “yaşam kalitesi” göstergeleri bütün illere yaygınlaştırılacaktır.

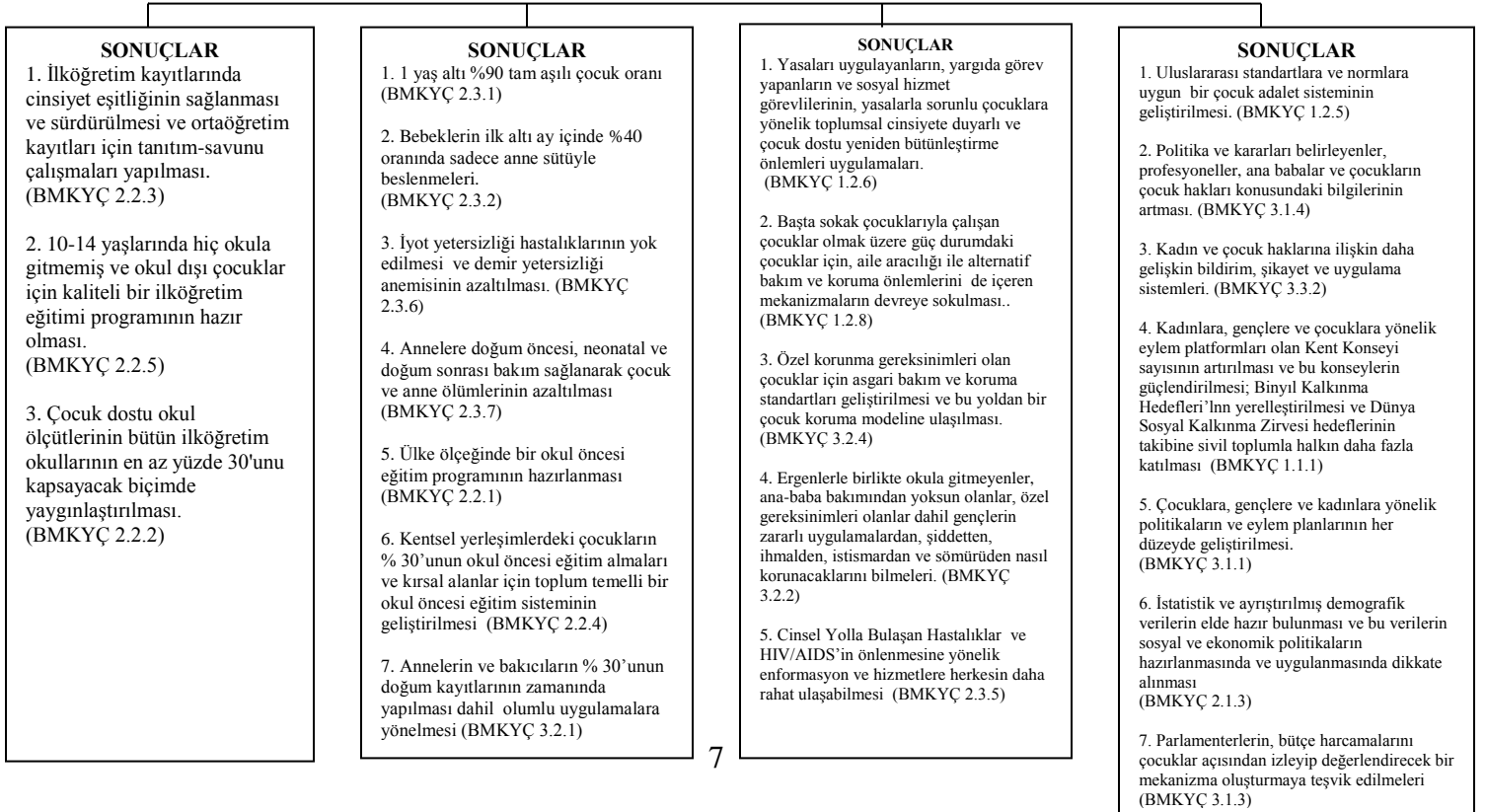
40. Ülke programı, bugüne dek özellikle psikososyal destek alanında edinilen deneyimle birlikte UNICEF’in acil durumdaki özel görevi temelinde, çocuklara yönelik temel taahhütlerin yerine getirilmesi konusuna özel olarak odaklanarak, halen sürmekte olan acil durum hazırlık ve harekete geçme planlama çalışmalarına destek verecektir.

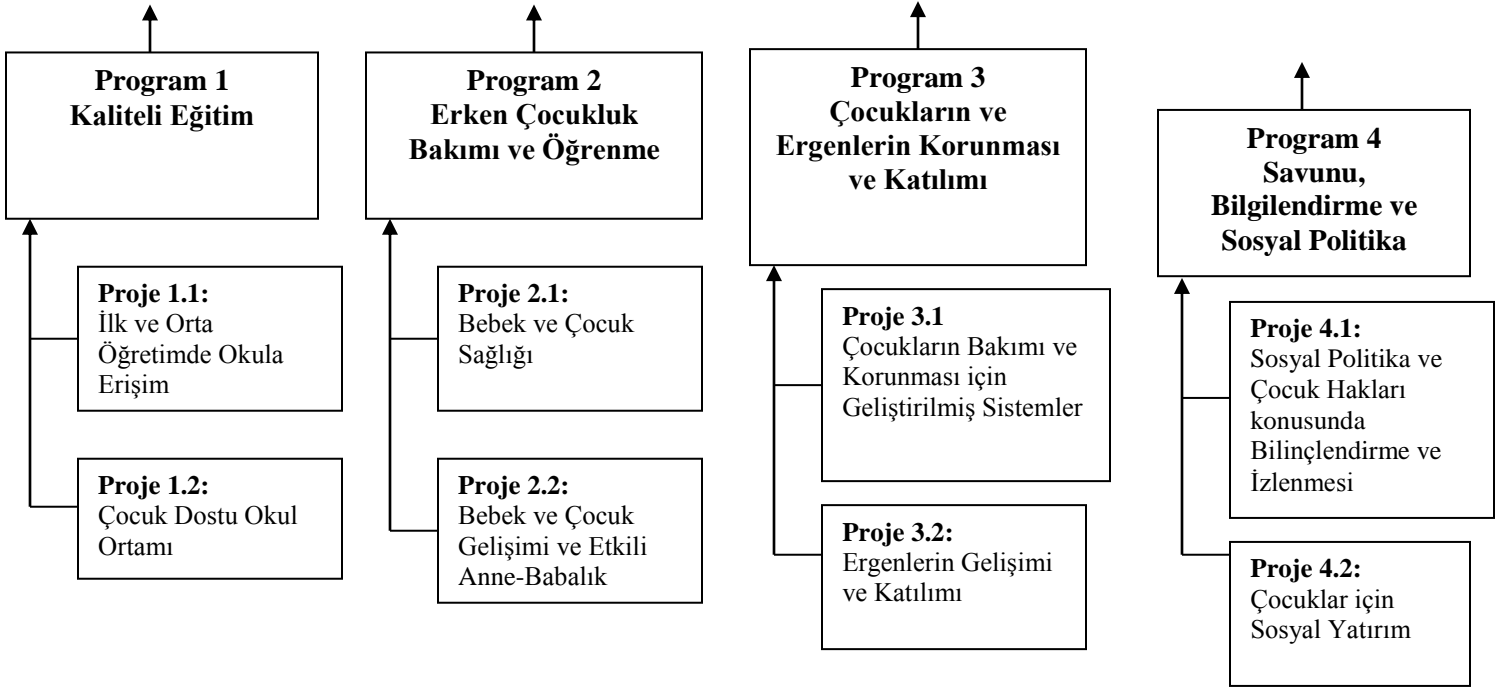
Bütün programlar ve projeler için Çevresel Etki Değerlendirmesi yapılmış olup çevresel açıdan olumsuz herhangi bir etki beklenmemektedir.

Program Yapısı

Ülke Program Yapısı ile Ülke Programı Sonuçları Arasındaki Bağlantıları Gösteren Çerçeve

TÜRKİYE ÜLKE PROGRAMI 2006-2010

*BMKYÇ: Birleşmiş Milletler Kalkınma Yardımları Çerçevesi

Özet Bütçe Tablosu¹

Program/Proje		TOPLAM BÜTÇE (\$US)		
		Düzenli Kaynaklar	Diğer Kaynaklar	Toplam
Prog 1	Kaliteli Eğitim	1.000.000	5.000.000	6.000.000
	Proje 1.1 İlk ve Orta Öğretimde Okula Erişim	650.000	2.500.000	3.150.000
	Proje 1.2 Çocuk Dostu Okul Ortamı	350.000	2.500.000	2.850.000
Prog 2	Erken Çocukluk Bakımı ve Öğrenme	830.000	5.000.000	5.830.000
	Proje 2.1 Bebek ve Çocuk Sağlığı	600.000	1.750.000	2.350.000
	Proje 2.2 Bebek ve Çocuk Gelişimi ve Etkili Anne-Babalık	230.000	3.250.000	3.480.000
Prog 3	Çocukların ve Ergenlerin Korunması ve Katılımı	1.150.000	11.500.000	12.650.000
	Proje 3.1 Çocukların Bakımı ve Korunması için Geliştirilmiş Sistemler	650.000	8.687.500	9.337.500
	Proje 3.2 Ergenlerin Gelişimi ve Katılımı	500.000	2.812.500	3.312.500
Prog 4	Savunu, Bilgilendirme ve Sosyal Politika	1.030.000	3.500.000	4.530.000
	Proje 4.1 Sosyal Politika ve Çocuk Hakları konusunda Bilinçlendirme ve İzlenmesi	500.000	1.850.000	2.350.000
	Proje 4.2 Çocuklar için Sosyal Yatırım	530.000	1.650.000	2.180.000
Prog 5	Sektörler Arası	1.035.000	0	1.035.000
	Proje 5.1 Sektörler Arası Maliyet	1.035.000	0	1.035.000
TOPLAM		5.045.000	25.000.000	30,045,000

¹ Bunlar tahmini rakamlar olup, bulunabilirlikleri UNICEF'in toplam kaynaklarının durumu ile finansman sağlayan ortakların özel amaçlı katkılarına bağlıdır.

Bölüm V: Ortaklık Stratejisi

41 UNICEF, Türkiye’de genellikle sağlık ve eğitim alanlarında ilgili hükümet kuruluşlarını desteklemiştir. Bu çalışmalar sayesinde, çocuk koruma, etkili çocuk yetiştirme ve çocuk haklarının izlenmesi gibi konulardaki işbirliğinin genişletilip derinleştirilmesi açısından sağlam bir temel oluşturmuştur. Gündemdeki ülke programında işbirliği yapılacak başlıca kesimler arasında çocuklar, hizmet sunucular, politika yapıcı ve karar alıcılar belirleyenler, özel sektör, sivil toplum kuruluşları, medya ve UNICEF Türkiye Komitesi yer almaktadır. Avrupa Birliği’de çocuk hakları alanında işbirliği yapılacak önemli ortaklarından biridir. Hükümet, söz konusu gruplarla işbirliğinde başta tanıtım-savunu, toplum seferberliği, çocuk haklarıyla ilgili konularda izleme ve bildirim alanlarında uzmanlaşmış sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte yürüttüğü çalışmaları sürdürecektir. Çocuklar ve ergenler kendi haklarının savunucuları olarak çalışmaların ayrılmaz bir parçasını oluşturacaklar, bilgi ve deneyimlerini akranlarıyla paylaşacaklar, enerjilerini ve fikirlerini değişim ve politikaları etkilemek üzere kullanacaklardır.

42. Çocuk Dostu Medya Ağı ile işbirliği, haklar temelindeki bildirimler aracılığıyla sürdürülecektir. UNICEF, Hükümetle işbirliğinde çocukların sağlığı ve eğitimi için özel sektörle birlikte yürütülen çalışmaları destekleyecektir. Akademik kuruluşlar ise araştırma ve değerlendirme alanlarında işbirliği yapılacak önemli kuruluşlardır. Ülke programı, diğer Birleşmiş Milletler Kuruluşları ile ortaklık halinde, Birleşmiş Milletler Kalkınma Yardımları Çerçevesi’nin (BMKYÇ) destekleyici bir parçası olarak uygulanacaktır. HIV/AIDS ve toplumsal cinsiyet konularındaki ortak programlama Birleşmiş Milletler tematik grupları aracılığıyla sürdürülecektir.

Bölüm VI: Program Yönetimi

Uygulama Ortaklarından herhangi birine yapılacak bütün nakit transferleri, uygulama Ortağı ile UNICEF arasında üzerinde uzlaşmaya varılmış Yıllık Çalışma Planlarına dayanacaktır.

Yıllık Çalışma Planların'da ayrıntıları verilen etkinliklere yönelik nakit transferleri, uygulama ortağının resmi talebi doğrultusunda UNICEF tarafından aşağıdaki biçimlerde yapılabilir:

1. Uygulama Ortağına doğrudan nakit transferi yapılması:
 - a. etkinliklerin başlamasından önce (doğrudan nakit transferi, veya
 - b. Etkinlikler tamamlandıktan sonra (ödeme);
2. Uygulama Ortağı tarafından üslenilen ödeme yükümlülükleri nedeniyle alacaklı durumda olan satıcılara veya üçüncü taraflara Uygulama Ortağının belirlenen görevlisinin imzasını taşıyan talepler üzerine yapılacak doğrudan ödeme;
3. Uygulama Ortakları ile üzerinde anlaşmaya varılan etkinliklerin desteklenmesinde BM kuruluşları tarafından üstlenilen ödeme yükümlülükleri nedeniyle alacaklı durumda olan satıcılara veya üçüncü taraflara yapılacak doğrudan ödemeler.

Doğrudan nakit transferleri, üçer ayı geçmeyecek program uygulama dönemleri itibarıyla talep edilecek ve gerçekleştirilecektir. Daha önceden onaylanmış harcamaların ödemeleri, etkinliklerin tamamlanmasının ardından yapılacaktır. UNICEF, Uygulama Ortağı tarafından onaylanan miktarların üzerinde yapılan harcamaların karşılanmasından sorumlu tutulamayacaktır.

Herhangi bir etkinliğin tamamlanmasının ardından, hesapta kalan her hangi bir bakiye Uygulama Ortağı ile UNICEF'in karşılıklı anlaşması ile yeniden programlanacak veya geri verilecektir.

Nakit transfer usulleri, ödemelerin miktarı, teminat işlerinin kapsamı ve sıklığı, Hükümet bünyesindeki bir Uygulama Ortağı söz konusu olduğunda kamu finansmanı yönetim kapasitesi alanındaki bir değerlendirmenin bulgularına, BM dışı bir Uygulama Ortağı söz konusu olduğunda ise finansal yönetim kapasitesine ilişkin değerlendirmeye bağlı olarak uyarlanabilir. Bu hükümler açısından "BM" terimi Uluslararası Finans Enstitüsü'lerini de kapsamaktadır. UNICEF tarafından uygulama ortağının da katılımı ile seçilecek, BM kriterlerine uygun olarak faaliyet gösteren yeminli mali müşavirlikler tarafından, yukarıda belirtilen değerlendirme yürütülebilir.

Nakit transfer usulleri, ödemelerin miktarı, teminat işlerinin kapsamı ve sıklığı, program izleme, harcama izleme, rapor ve denetim çalışmalarının bulgularına bağlı olmak üzere program uygulama sürecinde değiştirilebilir.

Şema --- 2006 – 2010: Yönetim Yapısı

SEKRETERYA: Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması (AÇSAP) Genel Müdürlüğü

PROGRAM UYGULAMA KOMİTELERİ (PUK)
4 Program Alt Komiteleri; Alt Komiteler her bir programın tüm yönetimini temin edecek ve SÇK'na rapor edecektir. Alt Komitelerin genel yapısı ve sayısı SÇK tarafından belirlenecektir.

DANIŞMA KURULU ÜYELERİ
Üniversite Öğretim Üyeleri
Gönüllü Kuruluşlar
Uluslararası Kuruluşlar
Birleşmiş Milletler Kuruluşları
ÇHİDK dışında kalan kamu Kuruluşları
gerektiğinde SÇK ve Proje Alt Komiteleri için **DANIŞMANLIK** görevi görür.

Bölüm VII: İzleme ve Değerlendirme

Uygulama ortakları, nakit transferleriyle desteklenen bütün etkinliklerin izlenmesinde UNICEF'le işbirliği yapmayı ve UNICEF tarafından sağlanan nakdin idaresi ile ilgili mali kayıtlara ve bundan sorumlu personele ulaşılmasını kolaylaştırmayı Kabul ederler. Uygulama ortakları, bu konuya ilişkin olarak aşağıdakileri taahhüt ederler:

1. *Ellerindeki finansal kayıtların UNICEF veya onun temsilcileri tarafından periyodik biçimde veya gerek duyulduğunda kontrol edilmesi,*
2. *Yerinde yapılacak ziyaretlerde ve saha izlemelerinde etkinliklerin UNICEF standartlarına ve kılavuzluğuna göre program dahilinde izlenmesi,*
3. *Özel veya programlı denetimler. UNICEF, diğer BM kuruluşlarıyla ortak mesai içinde (böyle gerektiğinde ve eşgüdümünden sorumlu Bakanlığın görüşü alınarak) yıllık bir denetim planı hazırlayacak, bu planda UNICEF'in büyük miktarlarda nakit yardımında bulunduğu Uygulama Ortaklarıyla finansal yönetim kapasitesinin güçlendirilmesi gereken diğerlerine öncelik verilecektir.*

Teminat işlemlerinin kolaylaştırılması açısından Uygulama Ortakları ve UNICEF, veri paylaşımına ve analizine imkan tanıyan bir program izleme aracı kullanma kararını verebilirler.

Program denetimleri, uygulama ortağı ile işbirliği çerçevesinde, UNICEF tarafından görevlendirilecek özel denetim hizmetlerine yaptırılacaktır.

43. Türkiye Ülke Programı, çocuklar için somut sonuçlar elde edilebilmesi için, çeşitli değerlendirmeler dahil planlama, durum izlemesi ve performans izlemesi çalışmalarına daha fazla vurgu yapacaktır.

44. Ara dönem ve nihai sonuçların belirlenmesinde şu temel göstergelere başvurulacaktır: (a) 8 yıllık ilköğretimi tamamlayan kız ve erkek çocuk sayısı; (b) kız çocukların okullaşma oranları; (c) okul öncesi eğitimi tamamlayan kız ve erkek çocuklarının sayısı (d) 10-14 yaş grubunda, okul dışı olup ilköğretimi tamamlayan çocuk sayısı; (e) bebek ölüm hızı (BÖH) ve 5 yaş altı ölüm hızı (5 YAÖH); (f) sadece anne sütüyle beslenme, bağışıklama ve hane halkı iyotlu tuz kullanma oranları; (g) çocuk yetiştirme konusunda olumlu disiplin yöntemlerini bilen anne ve babaların yüzdesi; (h) eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler alanındaki bütçe harcamalarının izlediği seyir; (i) kanunla ihtilaf halinde olup özgürlüklerinden yoksun bırakılan çocuk sayısı ve ilk kez suçta itimeleri sonucunda cezaevi deneyimi geçirmeyen çocukların oranı; (j) kendilerini HIV/AIDS'den korumanın en az beş yolunu bilen ergenlerin yüzdesi; (k) sokaklarda yaşayan ve/veya çalışan çocuk sayısı; ve (l) çocuk hakları ilgili olarak yapılan ve işleme konulan şikayet sayısı.

45. İzleme ve değerlendirme çalışmalarının eşgüdümü, yıllık ve beş yıllık Bütünleştirilmiş İzleme ve Değerlendirme Plan'ları (BİDP) aracılığıyla sağlanacaktır. UNICEF ve Hükümet, Binyıl Kalkınma Hedeflerinin gerçekleşmesini Birleşmiş Milletler Kalkınma Yardımları Çerçevesi, (BMKYÇ) Bütünleştirilmiş İzleme ve Değerlendirme Planı (BİDP) ve DevInfo (çocuk ve kadımlarla ilgili verilerin izlenmesi için geliştirilmiş bilgisayar programı) aracılığıyla izleyecektir. Yıllık ile beş yıllık Bütünleştirilmiş İzleme ve Değerlendirme Plan'ları (BİDP) başlıca izleme araçlarından biri olarak kullanılacaktır.

46. İzleme ve değerlendirme, çocuklar adına somut sonuçlar elde edilmesi bakımından merkezi önemdedir. Belli başlı değerlendirmeler, "telafi" eğitimi programını, bebek ve çocuk gelişimi ve etkili anne-babalık programını ve çocuk adaleti programını kapsayacaktır. 2008 yılında yapılacak Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) ile 2010 yılında yapılacak çok göstergeli kümelem araştırması yanında özellikle bağışıklama için Sağlık Bakanlığı (SB) verilerinin de kullanılması çocuklar için sağlanan ilerlemenin ve gerçekleştirilen değişimlerin izlenmesinde ve analizinde kullanılacaktır. Ülke programının ara dönem değerlendirmesi 2008 yılında yapılacaktır. Ayrıca çocuklara yönelik Ulusal Eylem Planı (UEP) için de bir izleme sistemi geliştirilecektir. Bir sonraki ülke programına ait durum analizi Ortak Ülke Değerlendirmesi'ni (OÜD) takviye edecek ve daha sonraki beş yılın sonuçlarının izlenmesinde temel oluşturacaktır.

47. Sonuca Dayalı Planlama ve Yönetim, Binyıl Bildirgesi ve Ara Dönem Stratejik Plan uyarınca gerekli sonuçlara ulaşmayı amaçlayan yeni Ülke Programına uygulanacaktır.

48. Performans izlemesi, Yıllık Çalışma Planlarının hazırlanması, yönetilmesi ve izlenmesi; yıllık ve beş yıllık Bütünleştirilmiş İzleme ve Değerlendirme Plan'larının (BİDP) gözden geçirilmesi, Ara Dönem Değerlendirmesi, Yıllık Değerlendirmeler ve Yıllık Raporlar aracılığıyla sağlanacaktır.

49. 2006-2010 dönemini kapsayan yeni programın eşgüdümü Sektörler Arası Çocuk Kurulu'nun (SÇK)

sorumluluğundadır. Bu kurul için, çocuklarla ilgili konularda görevli bakanlıklar ve diğer kurumları kapsayan yeni bir başkanlık ve sekreterlik belirlenecektir.

Bölüm VIII: UNICEF'in Taahhütleri

UNICEF Yönetim Kurulu, 1 Ocak 2006 tarihinde başlayıp 31 Aralık 2010 tarihinde sona erecek Ülke Programı Eylem Planı'nda (ÜPEP) ayrıntıları verilen etkinlikleri desteklemek üzere, fonların mevcudiyetine bağlı olmak koşuluyla UNICEF'in kendi düzenli kaynaklarından toplam tutar olarak 5.045.000 ABD doları eşdeğerini aşmamak üzere yardımda bulunma taahhüdünü onaylamış bulunmaktadır.

UNICEF Yönetim Kurulu, ayrıca, UNICEF'e bu Ülke Programı Eylem Planı'nda (ÜPEP) belirtilen programların desteklenmesi amacıyla başka kaynaklardan ek fon arama yetkisi de vermiştir. "Diğer Kaynaklar" olarak atıfta bulunulan bu fonlar, önerilen projeler için 25.000.000 dolar tutarındadır. Bu kaynakların bulunabilirliği, önerilen projelere donörlerin ne ölçüde ilgi duyacaklarına bağlıdır. Bu fonlar bağış yapanların seçtiği/ desteklediği projelerde kullanılacaktır. UNICEF, bu amaçla gerek yerel gerekse uluslararası donör topluluğu içinde çalışmalar yürütecektir.

Yukarıda sözü edilen finansman taahhütleri ve önerileri, Hükümet tarafından veya Hükümetin talebi üzerine Birleşmiş Milletler Sistemi tarafından yapılabilecek acil durum başvuruları sonucu elde edilebilecek fonları kapsamamaktadır.

Ülke Programı Eylem Planı (ÜPEP) çerçevesindeki etkinliklerin geliştirilmesine ve gerçekleştirilmesine yönelik UNICEF desteği, teknik desteği, nakit yardımları, malzeme ve donanım teminini, tedarik hizmetlerini, nakliyyeyi; tanıtım-savunu, araştırma ve danışmanlık giderlerini; program geliştirme, izleme ve değerlendirme çalışmalarını; eğitim etkinliklerini ve personel desteğini içerebilir. Ayrıca, her bir programın kendi çerçevesinde belirlenmek üzere, UNICEF desteğinin bir bölümü de ilgili Hükümet kuruluşunun onayı ile hükümet dışı ve sivil toplum kuruluşlarına yönelebilir.

UNICEF, program hazırlama, program desteği, teknik yardım, izleme ve değerlendirme etkinlikleri için proje personeli belirleyebilir. Proje danışmanları için, yürütücü sektör ile mutabakat sağlanacaktır.

UNICEF fonları, yıllık değerlendirmelere ve program uygulamasında kaydedilen ilerlemelere tabi olmak üzere, takvim yılı itibarıyla Ülke Programı Eylem Planı'na (ÜPEP) uygun olarak dağıtılır. Bu bütçeler, Yıllık Çalışma Planlarında gözden geçirilecek ve daha da ayrıntılı hale getirilecektir. Herhangi bir projedeki fiili uygulanma oranı yıllık tahminlerin önemli ölçüde altında kalmışsa, Hükümet ile UNICEF'in karşılıklı mutabakatı sonucunda, donörlerin UNICEF'e özel olarak belirli bir kullanım alanı koşulu ilemedikleri fonlar, daha hızlı uygulama vadeden ve program açısından diğeriyle eşdeğer başka projelere aktarılabilir.

UNICEF, nakit, malzeme, donanım ve hizmet yardımlarına yönelik taleplerin zamanında yapılması için ilgili bakanlıklar ve kuruluşlarla temasa geçecektir. UNICEF, ayrıca, gümrükleme, depolama ve dağıtım işlemlerinin etkin ve zamanında gerçekleştirilebilmesi için ilgili görevlilere gerekli bilgileri iletacaktır.

UNICEF, Hükümette işbirliğinin odak noktasını oluşturan birimle istişare halinde, temin edilmiş oldukları halde bu Ülke Programı Eylem Planında (ÜPEP) ve Yıllık Çalışma Planlarında belirtilen amaçlar için kullanılmayan yardımların bu birimle birlikte gözden geçirilmesini talep etme hakkına sahiptir. Bundan amaçlanan, söz konusu yardımların Ülke Programı Eylem Planı (ÜPEP) çerçevesinde başka alanlara kaydırılmasıdır.

Doğrudan nakit transferi veya ödeme durumunda UNICEF, üzerinde anlaşılan miktar konusunda Uygulama Ortağını bilgilendirecek ve fonları 30 gün içinde ilgili ortağa aktaracaktır.

Uygulama ortaklarının yetkili kişi tarafından imzalanmış talepler üzerinden satıcılara veya üçüncü taraflara olan borçlarının bu kesimlere doğrudan ödenmesinde ve Uygulama Ortakları ile üzerinde anlaşmaya varılan etkinliklere yönelik UNICEF desteği çerçevesinde ortaya çıkan yükümlülüklerle ilgili olarak satıcılara veya üçüncü taraflara yapılacak ödemelerde UNICEF ilgili ödeme işlemlerini 30 günde gerçekleştirecektir.

Uygulama Ortağı ile üçüncü taraf konumundaki bir satıcı arasındaki sözleşmelerde UNICEF'in doğrudan herhangi bir yükümlülüğü olamaz.

Aynı Uygulama Ortağına birden fazla BM kuruluşunun nakit yardım sağladığı durumlarda finansal izleme ve denetim işlemleri ilgili BM kuruluşları tarafından birlikte üstlenilecek veya koordine edilecektir.

Bütün programları ilgilendiren harcamalar, destek elemanlar için temel işletme ve tedarik, satın alma, genel lojistik ve eleman güvenliği'ni kapsayan teknik yardım masraflarını içermektedir.

Bölüm IX: Hükümetin Taahhütleri

Hükümet, UNICEF ve/veya diğer Birleşmiş Milletler (BM) kuruluşları, uluslararası kuruluşlar veya iki taraflı kuruluşlar veya sivil toplum kuruluşlar tarafından sağlananlar dışında, program için gerekli her tür personeli, tesisi, malzemeyi, teknik yardımları, fonları ve desteği sağlayacaktır.

Hükümet, İşbirliği Programı'nın finansal gereksinimlerinin karşılanması için gereken fonları temin için UNICEF tarafından sergilenen çabaları destekleyecek ve UNICEF'le şu yollardan işbirliği yapacaktır: programın henüz finansmanı sağlanmamış bileşenleri için gerekli fonları UNICEF'e sağlayabilecek potansiyel donör konumundaki hükümetleri bu yönde teşvik; UNICEF'in gerek uluslararası ölçekte gerekse Türkiye'de program için özel sektörden fon sağlama çalışmalarına yardımcı olma; ve Türkiye'deki kişilerin, şirketlerin ve vakıfların bu programı destek mahiyetindeki katkılarının vergiden muaf tutulmasını sağlama.

Temel İşbirliği Anlaşması (TIA) uyarınca Hükümet, UNICEF tarafından temin edilen yardımların ve malzemelerin gümrükten çekilmesi, alınması, depolanması, dağıtılması ve muhasebesi gibi işlemlerden sorumlu olacaktır. UNICEF'in bu Ülke Programı Eylem Planı (ÜPEP) çerçevesinde sağladığı malzeme, donanım veya hizmetler her tür vergi, harç ve resimden muaf olacaktır. UNICEF, yardımda bulunduğu programlar çerçevesinde deniz aşırı veya yerel ölçekte temin edilen malzemeler ve/veya hizmetler söz konusu olduğunda, Katma Değer Vergisi (KDV), Gümrük Vergisinden (GV), harçlardan, Özel Tüketim Vergisinden (ÖTV) ve Damga Vergisinden (DV) muaf tutulacaktır.

UNICEF tarafından yapılan nakit yardımlar söz konusu olduğunda Hükümet, bu tür yardımları almaya yetkili kesimlerin adlarını, unvanlarını ve hesap ayrıntılarını belirleyecektir. Sorumlu kişiler, yapılan nakit yardımları, resmi yönetmeliklerle birlikte UNICEF yönetmelikleri ve kuralları çerçevesinde kullanacak, bu arada nakdin önceden onaylanmış bütçeler çerçevesinde kullanılmasını sağlayacak ve Hükümete yapılan nakdi yardımların yerinde kullanıldığını gösterir raporları fonların alınmasını izleyen altı ay içinde UNICEF'e iletceklerdir. Hesaplarda kullanılmadan kalan veya özgün plana göre kullanılması mümkün olmayan herhangi bir bakiye Hükümet ile UNICEF arasında varılacak mutabakat çerçevesinde yeniden programlanacaktır. Seyahat, yolluk, harcırah ve diğer masraflar ülkede genel olarak makul sayılan ölçüler içinde tutulacak, ancak bu masraflar Birleşmiş Milletler (BM) Sistemi içinde geçerli düzeyin üzerinde olmayacaktır (ICSC genelgelerinde belirtildiği gibi).

Hükümet, UNICEF görevlilerinin proje alanlarına periyodik ziyaretler yapması ve program etkinliklerini gözleyebilmesi için gerekli kolaylıkları sağlayacaktır. UNICEF görevlilerinin bu ziyaret ve gözlemleri, program yardımlarının nihai kullanımını izleme, sağlanan ilerlemeleri değerlendirme, program/proje geliştirme açısından bilgi toplama, izleme ve değerlendirme amaçlarına yönelik olacaktır. Projeden sorumlu kurum ve kuruluşlar ile UNICEF saha gezilerini birlikte yapacaktır. Ancak, UNICEF ile Merkezi Hükümet yetkililerinin bu gezileri birlikte yapamadığı durumlarda UNICEF, sorumlu kuruluşla görüştikten sonra bu ziyaretleri il düzeyindeki Hükümet yetkilileri ile yapacaktır.

Yıllık değerlendirme, planlama ve Ara Dönem Değerlendirmesi dahil olmak üzere periyodik program değerlendirme ve planlama toplantılarının düzenlenmesi söz konusu olduğunda Hükümet, donörlerin, BM kuruluşlarının, UNICEF Yönetim Kurulu üyelerinin, yerine göre, sivil toplum kuruluşlarının ve yerine göre çocukların katılımlarını özendirilecek ve kolaylaştıracaktır.

Hükümet, İşbirliği Programının sonuçları ve edinilen deneyimle ilgili yayınların uluslararası ve ulusal ölçekteki çeşitli medya kanallarında yayınlanması için gerekli yetkileri tanıyacaktır.

Temel İşbirliği Anlaşması (TIA) hükmü gereği Hükümet, üçüncü taraflarca UNICEF'e ve görevlilerine, danışmanlarına ve temsilcilerine yönelik hak talepleriyle ilgilenme sorumluluğunu taşımaktadır. UNICEF ve görevlileri, bu tür hak taleplerinin ve sorumlulukların söz konusu görevlilerin, danışmanların ve temsilcilerin ağır hata, ihmal ve suistimalinden kaynaklandığı konusunda Hükümet ve UNICEF arasında mutabakata varıldığı durumlar dışında, bu anlaşma çerçevesinde yapılmış olan işlerden hiçbir şekilde sorumlu tutulamaz.

Yıllık çalışma planındaki etkinlik kalemlerini yansıtan standart Fon Onay ve Harcama Belgesi (FACE) raporu, Uygulama Ortakları tarafından, fonların aktarılmasına yönelik taleplerde veya planlanan harcamaların UNICEF tarafından tazmin edilmesine veya doğrudan ödenmesine yönelik anlaşmalar için kullanılacaktır. Uygulama Ortakları FACE bölgesini alınan nakdin kullanımına ilişkin bildirimde bulunmak amacıyla kullanacaklardır. Uygulama Ortağı hesap ayrıntılarını vermek, nakit talep etmek ve nakdin kullanımını belgelemek üzere yetkili kıldıkları görevliyi (görevlileri) belirtecektir. FACE Uygulama Ortağının bu yetkili görevlisi (görevlileri) tarafından tasdik edilecektir.

Uygulama Ortaklarına aktarılan nakit, yalnızca, Yıllık Çalışma Planlarında (YÇP) belirtilen etkinlikler için kullanılabilir.

Gerek Hükümet, gerekse Uygulama Ortakları olarak ulusal STK'lar tarafından alınan nakit yerleşik ulusal yönetmelikler, politikalar ve usuller doğrultusunda, uluslararası standartlara uygun biçimde kullanılacak; özellikle nakdin YÇP'lerinde belirlenen etkinlikler için kullanılması ve alınan nakdin tam kullanımı ile ilgili raporların alındı tarihini izleyen 6 ay içinde UNICEF'e iletilmesi sağlanacaktır.

Uygulama ortakları olarak uluslararası STK veya IGO'ların (Uluslararası Hükümet Kuruluşları) söz konusu olduğu durumlarda, alınan nakit uluslararası standartlara göre kullanılacak; özellikle nakdin YÇP'inde belirlenen etkinlikler için kullanılması ve alınan nakdin tam kullanımı ile ilgili raporların alındı tarihini izleyen 6 ay içinde UNICEF'e iletilmesi sağlanacaktır.

Programlı ve özel denetimlerin kolaylaştırılması açısından, UNICEF'ten nakit alan Uygulama Ortakları, UNICEF'e veya temsilcilerine aşağıda belirtilenlere zamanında erişim sağlayacaklardır:

- UNICEF tarafından sağlanan nakit transferlerinin kaydını oluşturan bütün belgelere erişim;
- Uygulama Ortağının iç denetim mekanizmalarında görevli olup UNICEF tarafından yapılan nakit yardımların da ellerinden geçtiği ilgili bütün personel ve bu işlemlerle ilgili bütün belgeler.

Her denetimde elde edilen bulgular Uygulama Ortağına ve UNICEF'e bildirecektir. Uygulama ortaklarından her biri ayrıca

- Denetçiler tarafından hazırlanan denetim raporunu alıp inceleyecek,
- Nakit yardımda bulunan UNICEF tarafından yapılan herhangi bir denetim tavsiyesini kabul veya reddedildiğini zamanında UNICEF'e bildirecek,
- Kabul edilen tavsiyeleri uygulamaya geçirmek üzere zamanında gerekli girişimlerde bulunacak,
- Kabul edilen tavsiyeleri uygulama yolunda başlatılan girişimleri BM kuruluşlarına üçer aylık periyotlarla bildirecektir.

Bölüm X: Nihai Hükümler

1. Bu Ülke Programı Eylem Planı ve ekini oluşturan Ülke Programı Eylem Planı Sonuçları ve Kaynaklar Çerçevesi, 1 Ocak 2006 ile 31 Aralık 2010 döneminde uygulanacak program faaliyetlerini kapsar şekilde yorumlanacaktır. Bunlar, tarafların yürürlüğe girmesi için gerekli iç prosedürlerin tamamlandığını birbirlerine bildirdikleri tebliğden sonraki tarihten itibaren alınmasını takiben eden gün yürürlüğe girecektir. İşbu Ülke Programı Eylem Planı'nın yürürlüğe girmesini takiben Hükümet ve UNICEF arasında daha önce akdedilmiş olan Ülke Programı Eylem Planı yürürlükten kalkacaktır.

2. Ülke Programı Eylem Planı ve ekleri Hükümet ile UNICEF'in yazılı mutabakatı üzerine, yıllık değerlendirmelerin, Ara Dönem Değerlendirmesinin veya zorlayıcı koşulların sonuçlarına dayalı olarak değiştirilebilir.

3. Bu Ülke Programı Eylem Planında yer alan hiçbir husus, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 13 Şubat 1946 tarihinde kabul edilen ve Türkiye'nin de taraf olduğu Birleşmiş Milletlerin Ayrıcalıkları ve Bağımsızlıkları Sözleşmesi çerçevesinde UNICEF'e tanınan korumadan vazgeçildiği biçiminde yorumlanamaz.

SONUÇ OLARAK aşağıda belirtilen taraflar işbu Ülke Programı Eylem Planı'nı [gün, ay ve yıl] tarihinde, [kentin ve ülkenin adı] 'de usulüne uygun biçimde Ankara'da imzalamışlardır."

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
(UNICEF) adına

(Ad, Unvan)

Edmond McLoughney, Türkiye Temsilcisi

Proje 3.1:
Çocukların
Bakımı ve
Korunması
için
Geliştirilmiş
Sistemler

EK:

Ülke Programı Eylem Planı Sonuçlar ve Kaynaklar Çerçevesi
